

Τέσσερις χειροποίητες κάρτες με θέμα τὸν Καραγκιόζη.

Μία κάρτα τυπωμένη, εικονίζει μαυρόασπρο τὸ σαράι.

Μονόφυλλο τυπωμένο, χ.χ., ἀναγγέλλει παράσταση τοῦ Γιώργου Χαρίδημου.

ΦΑΚΕΛΟΣ 6

Ἀντιγραφές - Καταγραφές - Συλλογές, 1930-1960⁴³

6.1. Δημοτική, λαϊκή ποίηση

«Ὁ Αἰχμάλωτος». Ἶσμα Ἀκριτικό. Ἀντιγραφή ἀπὸ τὴ Συλλογὴ Ἐκλογαί τοῦ Νικολάου Πολίτη. «...Οἱ Τοῦρκ' ὄνταν ἐκούρσευσαν τὴν Πόλ', τὴν Ρωμανίαν...». Δίφυλλο δακτυλόγραφο, σημείωση χειρόγραφη Ε.Π.: «Τὸ Ἶσμα τοῦ Ν. Πολίτη τὸ ἐπαινεῖ “ἀδιάφθορο”. Ἐγὼ ἢ “ἀγράμματη” προτιμῶ τὰ ἐφθαρμένα, πιὸ ζωντανά», καὶ ἄλλοῦ σημειώνει: «Θεωρῶ τὰ φθαρμένα πιὸ γνήσια».

«Στίχοι γραμμένοι ἀπὸ τὸν Γιάννη Κλ. Ζερβό, τὴν ἡμέρα ποὺ σκοτώθηκε ὁ πρῶτος μάρτυρας τοῦ νησιοῦ, ἓνας νέος βοσκός, τὸ Καζόνι, σὲ ἀγώνα γιὰ ζήτημα ἐκκλησιαστικό, ποὺ κάμανε μόνον οἱ γυναῖκες, κόρες καὶ νέα παιδιὰ καὶ παληκαρόπουλα ἐνάντια στοὺς ὀπλισμένους μὲ πολεμικὰ κράνη καὶ ὄπλα Ἴταλοὺς στρατιῶτες, στίς 7 Ἀπριλίου τοῦ 1935», Κάλυμνος, (ὑπογραφή) Γιάννης Κλ. Ζερβός. Δακτυλόγραφο, σσ. 3, στροφές 6.

«Ποίημα ἀφιερωμένο στὸν Τζώνη Γερ[ασίμου] Ζερβό», στροφές 14, Κάλυμνος, Ἀπρίλης 1931, (ὑπογραφή) Γιάννης Κλ. Ζερβός. Δακτυλόγραφο.

«Ναυάγιον ἀτμοπλοίου Μῆλος, πρῶην Μοσχάνθης, 19.1.1937», (ὑπογραφή) Γεώργιος Φραγκίσκου Τσαντάνης ἢ Φουντοῦκος ἐκ Πάρου. Ἐντυπο, ἀπόκομμα, ἀταύτιστο.

Ἄτιτλο χειρόγραφο ποίημα 12 στίχων, γραμμένο μὲ μολύβι. Ἀρχή: «Ὅταν θὰ πάρετε νερὸ ἐδῶ θὰ σταματᾶτε...».

43. Ἐφόσον τὸ ἔτος τῆς ἀντιγραφῆς δὲν δηλώνεται, ἡ χρονολογία παραπέμπει στὸ ἀρχικὸ πρωτότυπο κείμενο. Τὰ κείμενα ποὺ ἡ συγγραφέας ἀντιγράφει –ιδίως στὸν φάκελο 6.1.– βρίσκονται πλησιέστερα στὸν προφορικὸ λόγο καὶ λειτουργοῦν ὡς πρότυπα, ἐνδεχομένως ἓνα εἶδος πρώτης ὕλης πρὸς ἐπεξεργασία.

«Όμολογία», χειρόγραφο ποίημα 6 στροφών, 24 στίχων. Ἡ Ε.Π. σημειώνει: «λαϊκό».

Ἄτιτλο χειρόγραφο ποίημα 8 στίχων, ἑλληνικά μὲ τουρκικούς ιδιωματισμούς.

«Ὁ καταστρεπτικὸς σεισμὸς τῆς 23ης Ἀπριλίου 1933», στίχοι 110, σσ. 4, χειρόγραφο. Στὸ τέλος, προσθήκη διαφόρων λαϊκῶν διστίχων.

«Διδαχὲς τοῦ βαρκάρη Παναγιώτη Πασαλάρη / Σπέτσες», χ.χ., χέρι τῆς Ε.Π., φωτοτυπία.

«Ἀκτοπλοϊκό», χειρόγραφο, ὑπογραφή Ε. Στυλιανοῦ. Λόγος δημοτικὸς, ἐμβόλιμα τραγούδια.

«Στίχοι ἀπὸ παλαιὸς ἡμεροδεῖχτες», ἀποσπασμένα φύλλα. Τρεῖς φάκελοι μὲ ἰδιόγραφες σημειώσεις τῆς Ε.Π. «Λαϊκὰ Δημοτικὰ Ποιήματα ἀπὸ ἡμερολόγιο ἑνὸς χρόνου (1963;) λυρικά, σατιρικά, ναυάγια, συμφορὲς / στὸ θάνατο τοῦ Βενιζέλου / ἀπάνω στὸ Ζαγόρι...». Στὸν δεῦτερο φάκελο: «Γιὰ πούλημα».

6.2. Ἀντιγραφές, Σκέψεις καὶ Ἀπογραφές

Δύο τετράδια⁴⁴

Τετράδιο πρῶτο (μητρικό) Ἄννας Παπαδημητρίου. Ἀντιγραφές. «Λόγια-Ρητὰ Ἀρχαίων», χειρόγραφο τετράδιο, χέρι Ε.Π. σημειώνει: «Ἐπιλογή τῆς μητέρας», χ.χ. ἀλλὰ πρὶν ἀπὸ τὸ 1968 (ἔτος θανάτου τῆς Ἄννας Παπαδημητρίου), σσ. 11 γραμμένες. Χωρία: Ὀμήρου *Ἰλιάδα*, Ἡράκλειτος, Ἀριστοτέλης, Anatole France, Pascal, Descartes, Alexis Carrel, Shelley, Fénelon κ.ἄ.

Τετράδιο δεύτερο (θυγατρικό) Ἑλλης Παπαδημητρίου. Περιεχόμενα (ἐνδεικτικά): «Διάφορες τουρκικὲς παροιμίες, ἑορτὲς καὶ τελετές, τελετουργικά, τραγούδια ποὺ ξέρω. Προσφυγιά, Αἴγυπτο, Θεατρικὰ ρητὰ, Ἐπιφωνήματα. Ποίηση τῆς Ἀνατολῆς. Ζωγραφικὴ. Μουσικὴ. Στιγμιότυπα. Ἑλληνοπρέπειες. Ἡπειρος. Πάτμος. Σπέτσες. Πόντος. Τὸ διαμπερὲς καφενεῖο στὸ Καρλόβασι. Ὀνειρα, Μοναστήρια, Ἀναστάσιμα, Ἐσπέρια». Ἄτιτλο, χειρόγραφο, σσ. 139, χάσματα,

44. Ἀποτελοῦν ἓνα εἶδος *livre de raison*. Βρέθηκαν ἐξαρχῆς τοποθετημένα μαζί, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴν Ε.Π., γιὰτὶ νοοῦνται ὡς μιὰ ἐνότητα, τὸ ἓνα διαδέχεται τὸ ἄλλο. Σεβαστήκαμε τὴν ὑπάρχουσα διάταξη.

κενά φύλλα φαλιδισμένα από την ίδια. Άντιγραφή κειμένων. Καταγραφή δικών της ιδεών και σκέψεων εν τῇ γενέσει τους για μεταγενέστερη (λογοτεχνική) επεξεργασία. Μέγα θεματικό εύρος⁴⁵.

Ἐπίσης στὸν φάκελο περιλαμβάνονται:

Τρία δίφυλλα, ἄτιτλα, χειρόγραφες ἀντιγραφές τῆς Ε.Π.

Α. Ἀρχή: «Questions: Si l'intellectuel se détache du militant qui des deux y perdra?».

Β. «Σημειώσεις ...Marxisme...Christianisme...Pages from Lenin's life, L. Fotieva».

Γ. «La Pensée, juillet-août 1961».

«Μοναστήρια πὸ ἐπισκέφτηκα προσκυνητῆς ἢ ἔμεινα». Χειρόγραφος κατάλογος τῆς Ε.Π., ἀπογραφή βίου. Τόποι: Σάμος, Πελοπόννησος, Σπέτσες, Αἴγινα, Σαλαμίνα, Πάρος, Παλαιστίνη, Παλαιὸ Κάστρο, Κάιρο. Μονόφυλλο, χ.χ. ἀλλὰ μᾶλλον στὰ τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 1980.

Διάφορα κείμενα. Ἀντιγραφές. Ἀποκόμματα

«Ἱστορία τῆς Λαύρας τοῦ Ἁγίου Σάββα (Βηθλεέμ)», ἓνα δακτυλόγραφο καὶ ἓνα χειρόγραφο.

45. Τὸ τετράδιο συνοψίζει (ἢ, ἀντίστροφα, περιέχει ἐν σπέρματι) τὶς θεματικὲς πὸ ἐμπερικλείονται ἐκτενῶς στὸ Ἀρχεῖο. Ταλαιπωρημένο σημειωματάριο, δυσανάγνωστο γιὰ ὅποιονδήποτε ἄλλον ἐκτὸς ἀπὸ τὸν γραφέα του, μὲ συντετμημένες καὶ συνθηματικὲς λέξεις, φέρνει στὸν νοῦ τὴν ποιήτρια – τὸ στοχαστικὸ καλάμι, ὅπως ἔλεγε ὁ σοφός. Τὸ τεφτέρι αὐτό, ἓνα εἶδος *vade mecum*, εἶναι τὸ ἡμερολόγιο –μιάς διαρκοῦς– ἐκστρατείας. Πορεία καὶ περιπλάνηση στὶς ἄγονες γραμμές· ἡ ὁδοιπορία ἦταν ἓνας δικὸς τῆς τρόπος κατάκτησης καὶ δημιουργικῆς μετάπλασης τῆς πραγματικότητας. Αὐτὸ ὑποστήριζε στὰ γραφτά της. «Ὅσοι ἐνδιαφερθοῦν στὸ μέλλον γιὰ τὴν καταγραφή προφορικοῦ λόγου κοινοῦ, «...ἂν συνεχίσουν λοιπὸν μὲ ἀνεση – ἄς ἔχουν ὑπ' ὄψη τους ἂν ὄχι τὶς δικές μας ἀνωμαλίες: συναντήσεις παράνομες, χρηματικὴ εὐχέρεια μηδέν, τὸ χαρτὶ τὰ ναῦλα “ἐξοικονομημένα”. Ὅσοι λοιπὸν ἐνδιαφερθοῦνε, εἶπαμε θὰ δουλέψουν μὲ ἄλλο σύστημα. ΟΜΩΣ ἄς μὴν ἔχουν στὸν νοῦ ὑποτροφίες, ἀποστολές, βιβλιογραφίες, βιβλιοθήκες, ἔρευνες, κατατάξεις καὶ τέτοια καθιστικά. Θὰ χρειαστοῦν αὐτὶ καὶ πόδι, νὰ τριγυρίζουν νὰ πιάνουν λόγια στὸ φτερό. Καὶ κεῖ ὅπου προβλέπουνε, ὅπως οἱ ψαράδες προβλέπουν πού βρῖσκεται τὸ τάδε ψάρι, μὰ καὶ ἀπρόβλεπτα σὲ γραφεῖα, σὲ παραθαλάμους ἔξω ἀπὸ τὰ κατώτερα δικαστήρια. Τὰ καφενεῖα σήμερα μὲ τὴν τηλεόραση ἄχρηστα, ἐκτὸς ἀπὸ καμιὰ ἐξαιρετικὴ παρέα κανέναν καυγά», Ὁ Κοινὸς Λόγος, τ. 4, Κέδρος 1979.

Ἄδαμάντιος Κοραΐς «Νόμω Καλόν, Νόμω Κακόν». Δακτυλόγραφο, σσ. 2.

Ἄννα Μαραβᾶ-Χατζηνικολάου «Πάτμος», ἔκδοση τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν, 1957. Ἀπόκομμα ἑφημερίδας, ἀταύτιστο.

Μάρκος Φ. Δραγούμης «Ὁ Ἄμανές», περιοδικὸ Ἄξιός, τ. 2, Θεσσαλονίκη/Ἀθήνα 1960, σσ. 18-19 (φωτοτυπία ἄρθρου).

Claude Flouter «Τὸ ρεμπέτικο εἶναι σὰν τὰ μπλουζ τῶν νέγρων», *Τὸ Βῆμα*, ἀπόκομμα, χ.χ. ἀλλὰ μετὰ τὸ 1972.

Ἐπιστολὴ τοῦ καθηγητῆ Revault d' Allonnes στὰ γαλλικά, ἀπὸ τὸ Institut d' Art et d' Archeologie (Παρίσι) πρὸς τὴ Μέλπω Μερλιέ (Ἀθήνα), μὲ ἡμερομηνία 18/2/1961. Περὶ ρεμπέτικου καὶ μπουζουκιῦ, δακτυλόγραφο.

«Γῆ Χαναάν». Διαφημιστικὸ ἔντυπο τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ὀργάνωσης «Οἱ ἀδελφές τῆς Μαρίας» (Χαϊδελβέργη, Φραγκφούρτη, Θεσσαλονίκη) «...χτισμένης μὲ μόνη τὴν πίστη στὸν Ἰησοῦ Χριστό».

6.3. Ποιητικὲς δοκιμὲς: μεταφράσεις

Ποιήματα τοῦ Κωνσταντίνου Π. Καβάφη στὰ ἀγγλικά ἀπὸ τὴν Ε.Π. «The Barbarians» by C. Kavafis from his volume of *Complete Poems* (κολοβό), «Alexandrian Kings» (κολοβό), «Perils» (ἄρτιο), «A province of the Persian Empire» (κολοβό), «Thermopylae» (ἄρτιο), «Trojans» (ἄρτιο), «King Demetrius». Χειρόγραφη σημείωση, ἐπισυνάπτεται σὲ σκισμένο στρατσόχαρτο, χέρι Ε.Π.: «Καβάφη ἀπὸ τὶς μεταφράσεις ποὺ κάναμε», κολοβό⁴⁶.

46. Δὲν εἶναι σαφὲς τὸ πότε ἔγιναν οἱ μεταφράσεις, ἀλλὰ ἀνήκουν στὴν ἐποχὴ καὶ στὸ κλίμα τῆς ἐξορίας στὴ Μέση Ἀνατολή. Ἐπιβεβαίωση ἔμμεση δίνει ὁ ποιητής: «Στὴ Μέση Ἀνατολή ζήσαμε τὸν πολιτικὸ καὶ ἀποφθεγματικὸ Καβάφη στὰ γεμάτα...», Γιώργος Σεφέρης *Μέρες τοῦ 1945 -1951*, Ἀθήνα 1973, σ. 159. Τὴν ἴδια περίπου ἐποχὴ κυοφοροῦνται καὶ οἱ μεταφράσεις Καβάφη στὰ ἀγγλικά ἀπὸ τὸν Philip Sherrard, ποὺ δημοσιεύονται στὸ τριμηνιαῖο περιοδικὸ *Encounter*, στὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1950. Βλ. σχετικὰ, Γιώργος Σεφέρης – Edmund Keeley, *Ἀλληλογραφία, 1951-1971*, Ἀθήνα 1998, σ. 26. Ἡ φράση «ἀπὸ τὶς μεταφράσεις ποὺ κάναμε» δηλώνει ἕναν συμπαραστάτη καὶ συνεργάτη, τὸν ὁποῖον δὲν μπόρεσα νὰ ἐντοπίσω – ἀνήκει ἀσφαλῶς στὴν κοσμοπολίτικη παρέα τοῦ Καίρου, ποὺ περιγράφει ἡ Olivia Manning. Πρόκειται πιθανὸν γιὰ τὸν Robert Liddell, μελετητὴ καὶ μεταφραστὴ τοῦ Καβάφη στὸ *Personal Landscape* (ἄρθρο: *Cavafy*, σσ. 100-107 καὶ μεταφράσεις: *Of Coloured Glass, The Trojans, The Afternoon Sun*, σσ. 108-110).

Ποιήματα τῆς Ε.Π. (;) στὰ ἀγγλικά. Δακτυλόγραφα I-VII.

φ. I: Στροφές ἀριθμημένες 6-11, δακτυλόγραφο, ἄτιτλο, χ.χ. ἀλλὰ γιὰ τὴ Μέση Ἀνατολή. Τόποι: Asmara -Erytrea, Keren- Erytrea, Keren.

φ. II: Ἄτιτλο, στίχοι 38, δακτυλόγραφο, κολοβό, χ.χ. Ἀρχή: Each wind I foretell by its signs...

φ. III-VII: Ἄτιτλο, δακτυλόγραφο (τὸ ὑπ' ἀρ. VII εἶναι χειρόγραφο τῆς Ε.Π., μᾶλλον πρόκειται γιὰ τὴν Ἀνατολή).

Ἀπόσπασμα ἀπὸ ποιήματα τῆς Ε.Π. στὰ γαλλικά. Κείμενο δακτυλόγραφο, ἀκέφαλο, κολοβό, σσ. 4-10. Τίτλοι: «Halcyonides», «Épigrammes». Τόποι: Prison de Bethléem, Keren, Asmara (Afrique), χ.χ. ἀλλὰ ἴσως 1940-1945.

Ἀπόσπασμα ἀπὸ ποιήματα γιὰ τὴν Ἀντίσταση στὰ γαλλικά. «Ô montagnes de Hamassié», «À la brodeuse Artemis», «Épigrammes», «Cinquantenaire, centenaire?», «Makronissos», ὑπογραφή Ε.Ρ., χρονολογημένα ἀπὸ τὸ 1944 ἕως τὸ 1948. Ἀκέφαλο, δακτυλόγραφο, σσ. 16-19.

Ποιήματα τῆς Ε.Π. στὰ γαλλικά – καὶ ἓνα στὰ ἀγγλικά. Τίτλοι: «Elle est», «Qu'importe», «Lever du soleil sur Délos», «Myconos», «Délos», «Alice in Patmos land», «Tendresse», «Itinéraire poétique», «Eleusis», «En Balance», «Coule», «Prière pour une pomme», «Delphes», «Cos», «Nissyros», «Athènes». Δακτυλόγραφα, σσ. 16. Φωτοτυπημένα, χρονολογημένα ἀπὸ Σεπτέμβριο 1977 ἕως Ὀκτώβριο 1978.

Ποιήματα στὰ γαλλικά. Τίτλοι: «Mosaïques», «Les Nuits sont longues», «Que l'eau fraîche», «Ô Priape de la plage», «L'île est inhabitée». Ποιήματα τῆς Ε.Π. μεταφρασμένα στὰ γαλλικά ἀπὸ τὴν ἴδια, χειρόγραφα, σσ. 5, χ.χ.

Σπάραγμα ἀπὸ τυπωμένο στὰ ἑλληνικά ποιητικὸ ἔργο τῆς Ε.Π., ἀταύτιστο, ἀκέφαλο, κολοβό, σσ. 28-29, 32-45. Στὸ περιθώριο, χειρόγραφη ἢ γαλλικὴ μετάφραση, χ.χ.

«Une Épigramme. Traduction du grec par l' auteur Papadimitriou Elli, membre de l' U.A.C.R.N., No matrix 805». Στὸ τέλος: «26.IX.82. Athènes». Ποίημα στὰ γαλλικά γιὰ τὸν Σαλβαδὸρ Ἀλλιέντε, χειρόγραφο, φωτοτυπία.

Τέσσερα ποιήματα στὰ γαλλικά, ἀρίθμηση ἀπὸ τὴν ἴδια, σσ. 6-12, 16. Ἀρχὴ στίχων: Dès la construction du monde... / Samos de tant de maux, si belle / La tristesse a durci les vagues / On porte le fardeau d'une justice, on marche lentement...

ΦΑΚΕΛΟΣ 7

7.1. Προσθήκες⁴⁷

Βικτωρία Θεοδώρου, «'Η "Ελλη Παπαδημητρίου στις αναμνήσεις μου», *Σαμιακή Επιθεώρηση*, περιοδική έκδοση τῆς Ἀδελφότητας Σαμίων Ἀθηνῶν, τ. 12, τχ. 43 (Μάιος 1996), σσ. 152-159.

Κλαίρη Μιτσοτάκη, «Γυναίκα καὶ Λογοτεχνία», εἰσήγηση, Ἑλληνογαλλικὴ Συνάντηση, Λαγονήσι, 15 Ἰουνίου 1996, σσ. 6 (ἀναφέρεται ἰδίως στὸν Κοινὸ Λόγο), κείμενο γραμμένο στὸν ὑπολογιστὴ, ἀδημοσίευτο (;).

Μαρία Ἀσβέστη, «Ἐνθυμήματα ἀπὸ τὴν ποιήτρια "Ελλη Παπαδημητρίου», *Μικρασιατικὴ Ἥχώ* (Σεπτέμβριος / Ὀκτώβριος 1996).

Ἀγγέλα Κοκκόλα, «Μνήμες Γυναικῶν» καὶ Κλαίρη Μιτσοτάκη, «Γιὰ τὴν "Ελλη Παπαδημητρίου». Ἄρθρα στὸ ἔντυπο *Ἑλλη Παπαδημητρίου, Κοινὸς Λόγος*, 8 ἀφηγήσεις καὶ 8 φωτογραφίες τῆς Βούλας Παπαϊωάννου, 8 Μαρτίου 1997, Παγκόσμια Ἡμέρα τῆς Γυναίκας, Ἐκδοση Κοινοβουλευτικῆς Ὁμάδας Πανελληνίου Σοσιαλιστικοῦ Κινήματος στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο – Κοινοβουλευτικὴ Ὁμάδα τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κόμματος, σσ. 44. Ἀναδημοσιεύονται ὀκτὼ ἀφηγήσεις ἀπὸ τὸν Κοινὸ Λόγο.

Χριστόφορος Λιοντάκης, «Περιούσιος Λόγος», *Τὸ Βῆμα*, 4 Μαΐου 1997. Γιὰ τὴν προηγούμενη έκδοση τῶν ὀκτὼ ἀφηγήσεων τοῦ Κοινοῦ Λόγου τῆς "Ελλης Παπαδημητρίου. Σημειώνει πόσο σημαντικὸ εἶναι γιὰ τὴ γραμματεία μας τὸ ἔργο αὐτό.

"Ελλη Παπαδημητρίου, *Κοινὸς Λόγος*. Πρώτη παράσταση, Πέμπτη 15 Μαΐου 1997, Θέατρο Αὐλαία Θεσσαλονίκης (Θεσσαλονίκη 1997 - Πολιτιστικὴ πρωτεύουσα τῆς Εὐρώπης), Νέα Σκημὴ Τέχνης - Θέατρο τοῦ Νέου Κόσμου, σσ. 96 (τυπωμένο πρόγραμμα θεάτρου).

Ἀγγέλα Κοκκόλα, «Μιὰ καταγραφή τῆς νεότερης ἑλληνικῆς ἱστορίας μέσα ἀπὸ

47. Ὁ ἑβδομος φάκελος περιλαμβάνει δημοσιεύματα ποὺ ἔπονται τῆς χρονολογίας θανάτου τῆς "Ελλης Παπαδημητρίου. Συγκροτήθηκε μὲ εὐγενικὲς προσφορὲς τοῦ Μανόλη Βουρλιώτη, τῆς Κλαίρης Μιτσοτάκη, τῆς Μαρίας Ἀσβέστη, τοῦ Χριστόφορου Λιοντάκη, τοὺς ὁποίους καὶ εὐχαριστῶ.

τὸν ἀνώνυμο γυναικεῖο λόγο: Ἡ ἀθέατη συμβολὴ τῆς γυναίκας στὴ σύγχρονη ἱστορία». Ὁμιλία τῆς εὐρωβουλευτοῦ σὲ παρουσίαση τοῦ ἔργου *Κοινὸς Λόγος* τῆς Ἑλλης Παπαδημητρίου στὸ Θέατρο τοῦ Νέου Κόσμου, Δευτέρα 15 Φεβρουαρίου 1999, σσ. 1-5 (γραμμένες στὸν ὑπολογιστή).

Θανάσης Θ. Νιάρχος *Ὁ ἔρωτας γιὰ τοὺς ἄλλους*, δοκίμια, Ἀθήνα 1999. Στις σσ. 144-146: «Ἀνωνύμων Πάθη, Ἑλλη Παπαδημητρίου».

ΕΙΚΑΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΦΑΚΕΛΟΣ 8

Σχέδια ζωγραφικῆς / Φωτογραφίες

Μεσοπόλεμος: Ἡ μικρασιατικὴ κληρονομιά καὶ ἡ ἀναβίωσή της

8.1. Ἀνώνυμος Ἐταιρία Ἑλληνικὲς Τέχνες⁴⁸

Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν. Ἐκθεση τῆς Γενεύης. «Τὸ 1928-1930 ἔγινε Ἐκθεση στὴ Γενεύη μὲ προϊόντα, ἐνδυμασίες, φωτογραφίες, στατιστικὲς τῆς Ἀποκατάστασης τῶν Προσφύγων –ζωντανὴ συνέχεια τοῦ βιβλίου *L'Établissement des réfugiés en Grèce*– ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Εἶχε τόσην ἐπιτυχία ὥστε, πρὶν διαλυθεῖ ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων, ἀποφασίστηκε καὶ ἰδρύθηκε ἡ ἔταιρία Ἑλληνικὲς Τέχνες γιὰ συνέχιση καὶ ἀνάπτυξη τῶν βιοτεχνιῶν.» Χειρόγραφη σημείωση τῆς Ε.Π. σὲ μονόφυλλο, ἐπικολλημένες 5 φωτογραφίες.

Λινόδετο χειροποίητο ἄλμπουμ μὲ 34 φύλλα (0,30 x 0,24). Περιέχει 200 περίπου μαυρόασπρες φωτογραφίες ἐπίπλων κατασκευασμένων ἀπὸ τὴν ἔταιρία «Ἑλληνικὲς Τέχνες».

8.2. Σχέδια ἐπίπλων

Αἰσθητικὲς τάσεις συγχώνευσης στοιχείων ἀνατολικῆς μὲ τὴν ἀρχαία, βυζαντινὴ καὶ λαϊκὴ παράδοση. Ἀντιγραφὲς ἀπὸ μουσεῖα ἢ παραδοσιακὰ ἑλληνικὰ σπίτια.

48. Βλ. ἐδῶ *Μικρὸς Ὁδηγὸς Πλεύσης*, ὑπόσημ. 2.

Τριάντα τέσσερα ἔγχρωμα σχέδια (ἀκουαρέλα) ἢ ἀσπρόμαυρα (μολύβι), καθὼς καὶ φωτογραφίες σχεδίων μὲ σινική μελάνη. Ὅρισμένα μὲ σφραγίδα τῆς ἀνω-
νύμου ἐταιρίας («Ἑλληνικὲς Τέχνες»).

8.3. Φωτογραφίες: ἔπιπλα / ἀντικείμενα μικροτεχνίας

Ἐννιά ἔπιπλα κατασκευασμένα.

Τεχνίτες ξυλουργοὶ στὸ ἐργαστήρι, κατὰ τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς (1 φωτ.).

Τμῆμα τῆς ἐκθεσης τῶν χειροποίητων προϊόντων, δύο Ἑλληνίδες ἀστέρες μὲ παραδοσιακὲς φορεσιές (1 φωτ.).

Ἔργα ἐκκλησιαστικῆς ἢ λαϊκῆς ἀργυροχοΐας, χριστιανικῆς καὶ μουσουλμανικῆς. Ἀταύτιστα, ἐκτὸς ἀπὸ δύο. Τὸ ἓνα εἶναι ἀσημένιο φυλαχτὸ μὲ ἐγγάρακτη ἐπι-
γραφή: Ἱερὰ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Πάτμου. Τὸ ἄλλο φέρει χειρόγραφη ση-
μείωση τῆς Ε.Π.: «Σιντεφένιο ἔργο ἀπὸ Παλαιστίνη» (7 φωτ.).

Ἔργα ἀρχαίας καὶ νεότερης ἀγγειοπλαστικῆς (3 φωτ.).

Ἀντίγραφο, μωσαϊκὸ Σάμο (;) ποιὸ χωριό;», ιδιόχειρη σημείωση τῆς Ε.Π.
Λεοντάρι. Τοιχογραφία, ψηφιδωτό (1 φωτ.).

ΦΑΚΕΛΟΣ 9

Ὁ Φώτης Κόντογλου: ἡ Μέση Ἀνατολή

9.1. Ἄλμπουμ φωτογραφικὸ (0,33 x 0,28)

Περιέχει, μεταξὺ ἄλλων, καὶ φωτογραφίες ζωγραφικῶν ἔργων τοῦ Φώτη Κόντογλου καὶ τοῦ Νίκου Ἐγγονόπουλου (11 ἔγχρωμες καὶ 60 ἀσπρόμαυ-
ρες).

Θέματα (σσ. 1 καὶ 6): Ταξίδι τοῦ Φώτη Κόντογλου μὲ τὴν Ε.Π. πρὸς Κάιρο. Χειρόγραφες σημειώσεις τῆς Ε.Π. «...Πιάσαμε Ἄκρα, Παλαιστίνη κτίρια, Ντροῦζοι ἀπὸ τὰ ὄρεινά...». Ἡ Ἀναστασία Ἰουστινιάνι, τὸ γένος Λάσκαρι, φρόντισε νὰ προσκληθεῖ ὁ Φώτης Κόντογλου, ὡς εἰδικός, ἀπὸ τὸ Κοπτικὸ Μουσεῖο Καΐρου: «Ἡ θεία καὶ ἀδελφὴ τοῦ Φ.Κ.», «Ὁ Φ.Κ. στὸ Κοπτικὸ Μουσεῖο μὲ τὸν Διευθυντὴ», «Οἱ ἐργάτες τοῦ Μουσείου», χ.χ. ἀλλὰ πρὸ τοῦ 1940.

(σσ. 2-7) Φωτογραφίες έργων του Κόντογλου: 'Ο Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος, 'Η προσευχή επί του Όρους των Έλαιών, 'Ο Αίσχύλος κοιμώμενος έν τῷ ἀμπελῶνι εἰς Έλευσίνα βλέπει κατ' ὄναρ τόν Διόνυσον ὅστις τῷ λέγει νά ποιήσῃ τραγωδίαν, 'Ο Προφήτης 'Ηλίας ὁ Θεσβίτης, Μετέωρα, Χαλκίδα, 'Η τρύπια πέτρα, 'Ο βασανιστής, Τά μερμήγκια, Αὐτοπροσωπογραφία, 'Η Μαρία Κόντογλου, 'Ο Μελέτιος Ἀθηνῶν – γεωγράφος 'Ηπειρώτης, 'Ηρόδοτος Ἀλικαρνασσεύς, Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος, 'Ο Ἐπιτάφιος Θρῆνος.

«'Ο Φώτης ἔστειλε τὸ ἀντίγραφο αὐτὸ τῆς Ἀποκαθήλωσης μετὰ ἓνα βαρὺ μας πένθος»: σημείωση χειρόγραφη τῆς Ε.Π., ἀναφέρεται στὸν αὐτόχειρα Μάριο Παπαδημητρίου.

(σσ. 8-11) Ἐγχρωμες φωτογραφίες τραβηγμένες ἀπὸ τὴν Ε.Π.: Ἱερουσαλήμ, Ναὸς Παναγίου Τάφου, Χειροτονία Διάκου, Χώρα Πάτμου, Ναὸς Παναγίας τῶν Κοιμητηρίων - Ἀρτοκλασία Ψυχῶν.

(σ. 12) Ὁ Ἀστρολάβος, τὸ περιοδικὸ τοῦ Φώτη Κόντογλου. «Τὸ χαρίζω στὴν Ἑλλη Παπαδημητρίου», φωτοτυπία λογότυπου.

(σ. 13) Ἔργα τοῦ Νίκου Ἐγγονόπουλου: Ὁ Ἀρχιτέκτονας Σινάν, Ὁ μέγας ποιητῆς Κάλφογλους διὰ χειρὸς Ἐγγονόπουλου τοῦ Φαναριώτη, ἔτος 1934.

(σσ. 14-16) Φωτογραφίες παλαιές (19ος-ἀρχές 20οῦ αἰ.). «'Η Α' τάξις τοῦ Παρθεναγωγείου Κίου», οἰκογενειακὴ φωτογραφία, ἀταύτιστη. Φωτογραφίες τραβηγμένες ἀπὸ τὴν Ε.Π. στὴ δεκαετία 1960-1970: Νησιώτισσες – πρόσωπα γυναικῶν τῆς Πάτμου / Σάμου (;) τὴν ὥρα ποὺ δουλεύουν (γένεσιμο, καπνά, νοικοκυριά).

(σ. 17) Φωτογραφία, εἰκόνα τῆς Παναγίας, «'Η Ὁδηγήτρια. Διὰ χειρὸς Φωτίου Ν. Κόντογλου Κυδωνιέως, 1953. Εἰς εὐλογίαὶν τοῦ οἴκου Ἀλεξάνδρου καὶ Εὐαγγέλου Παπαδημητρίου».

(σ. 18) Ὡρολόγιον τὸ Μέγα: Ψαλμὸς ΚΒ 22. Ψαλμὸς ΚΓ 23 καὶ Μὴν Μάρτιος, τῆς Ἀγίας Ὁσιομάρτυρος Εὐδοκίας (φωτοτυπίες τῶν ἀντίστοιχων κειμένων).

(σ. 19) Πανηγύρι στὴ Μυτιλήνη: θυσία βοδιοῦ (2 φωτ.)⁴⁹.

* «Μερικὰ γιὰ τὸν Κόντογλου (βιογραφικὰ στοιχεῖα)» χ.χ. ἀλλὰ μετὰ τὸ 1960,

49. Μαρτυρία σχετικὴ μὲ τὴ ζωοθυσία καταγράφηκε στὸν Κοινὸ Λόγο, Ἀθήνα 1972, σσ. 14-17, «Ἐγραψε μιὰ νέα γυναίκα, νησιώτισσα».

σσ. 8. Σπάραγμα αταύτιστο, 6 εικόνες-σχέδια του Φ.Κ. με ιδιόχειρη αφιέρωση του στην Ε.Π.⁵⁰

9.2. Ταχυδρομικές κάρτες (15 cartes postales)

Άφρική, Αίγυπτος / Τόποι, πρόσωπα και ένδυμασίες. Όρισμένες χρονολογημένες: 1950-1951.

Ο Φώτης Κόντογλου στο Κοπτικό Μουσείο (4 φωτ.), ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων (2 φωτ.), έσωτερικό ναών (3 φωτ.).

Παλαιές φωτογραφίες, 19ος αϊ.: Η κοιλάδα τών νεκρών Jehosaphat (1 φωτ.), καταυλισμοί νομάδων στην έρημο (1 φωτ.), ορθόδοξοι ιερείς στην Ιερουσαλήμ (4 φωτ.).

«Δικές μου. Αίγυπτο». Σημείωση χειρόγραφη (Ε.Π.), 40 φωτογραφίες τραβηγμένες από την ίδια, χ.χ. αλλά ίσως και πρό του 1940⁵¹.

ΦΑΚΕΛΟΣ 10

Η μετά το 1922 Ελλάδα: οί τόποι

10.1. Εύβοια, Μακεδονία, Άττική (4 φωτ.)

«Άχμέτ Άγά, Προκόπι, ο συνοικισμός. Σέ τσαντήρια, οί πρώτοι πρόσφυγες.»

«Γυναίκες Τσερκέζες, περιφέρεια Γιδά.»

«Προσφυγικός συνοικισμός. Καισαριανή.»

50. Δωρεά τής Ιωάννας Πετροπούλου (1998).

51. Υποθέτω ότι φωτογραφίες τής Ε.Π. συμπίπτουν με την προπολεμική διαμονή του Φώτη Κόντογλου στην Αίγυπτο, όταν, το 1937, εκείνος αρχίζει να συνεργάζεται με το Κοπτικό Μουσείο του Καΐρου. Η σημασία που είχε το συναπάντημα τής Παπαδημητρίου με τον Κόντογλου και τον κύκλο τών μαθητών του δεν θα αναλυθεί έδω. Έπισημαίνω μόνον τή μνεία του όνόματός της, το 1932, στην τοιχογραφία του σπιτιού του: «Τούτη ή τοιχογραφία ιστορήθη από τον Φώτη Κόντογλου απ' Αϊβαλί τής Μικράς Ασίας. Τόν βοηθήσανε ο πατέρας Άθανάσιος Χατζή Καμπούρης και οί μαθητές Γιάννης Τσαρούχης από Πειραιά και Νίκος Έγγονόπουλος από Κωνσταντινούπολη [...] φίλοι του σπιτιού αγαπημένοι, Άνδρέας Ξυγγόπουλος από Άθήνα, αρχαιολόγος, Κώστας Καραγατσίδης, ζωγράφος, από Γανόχωρα, και Έλλη Παπαδημητρίου από Σμύρνη».

[Και μία μοναδική του Πόντου: «Τὸ συνεργεῖο τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου τῆς Τραπεζούντας στὰ καταναγκαστικὰ ἔργα. Τὰ μαρτυρία τοῦ Πόντου τῷ 1920.»]

Ἀρχαία Ελλάδα: Θέατρα

Με τὴν ἔνδειξη «Γιὰ πέταμα»

Δελφικὲς Γιορτές: χορὸς με ἄνδρες πολεμιστὲς, χορὸς γυναικῶν⁵². Στὸ πίσω μέρος, τυπωμένη ἢ ἔνδειξη: Carte Postale, Delphic Festival 1930, Copyright by Nelly's, Καλλιτεχνικὸν φωτογραφεῖον Νέλλης, Ἑρμοῦ 21 Ἀθῆναι (2 φωτ., Νέλλη Σεραιδάρη).

Θέατρο τοῦ Διονύσου (2 φωτ.), Ἐπιδαύρου, Δήλου, Ἐρέτριας, ἀταύτιστο (σφραγίδα τοῦ Περικλῆ Παπαχατζιδάκη, Ἀπόλλωνος 14, Ἀθῆναι, καὶ χειρόγραφη ἔνδειξη στὸ πίσω μέρος).

Θεατρικὲς παραστάσεις⁵³: Ἀριστοφάνη Πλούτος (4 φωτ.), Εὐριπίδη Ἄλκηστη (3 φωτ.)

Ἴστιοφόρα πλοῖα: «Τρεχαντήρι, ἄρματωσιὰ μπρατσέρα, σαμιώτικο σκαρὶ πρῶμη-καθρέφτης, Πασᾶ λιμάνι πολίτικο σκαρὶ, βάρκα με πανὶ λατίνι κι ἕναν φλόκο, σφουγγαράδικο, τράτα, μπαρκο-μπέστια τρικάρτο». Χειρόγραφες ἔνδειξεις τῆς Ε.Π. στὴν πίσω πλευρά (φωτ. 1-13)⁵⁴.

52. Ἡ γνωριμία τῆς Ἑλλης με τὸ ζεῦγος Σικελιανοῦ χρονολογεῖται ἤδη ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ τῶν Δελφικῶν Γιορτῶν. Ἡ σχέση ἐπιβιώνει νοερὰ πολλὲς δεκαετίες ὕστερα: ἔνδεικτικὰ ἀναφέρουμε τὴ συμμετοχὴ καὶ παρουσία τῆς Ἑλλης στὴν Ἐπιθεώρηση Τέχνης, ὅπου δημοσιεύει ἕνα ποίημα «Τοῦ Σικελιανοῦ», τχ. 6 (Ἰανουάριος 1955), σ. 428.

53. Θεατρικὴ κριτικὴ γιὰ τὴν παράσταση τοῦ Πλούτου τῆς Ἑλλης Παπαδημητρίου, βλ. φάκελος 5.4. Ἡ Ἄλκηστη τοῦ Εὐριπίδη παρουσιάστηκε στὴ Λαϊκὴ Σκηνή, τὸ 1934, σὲ σκηνοθεσία Κ. Κουν καὶ σκηνικὰ Δ. Διαμαντόπουλου. Βλ. καὶ Ἑλληνες Σκηνογράφοι, Ἐνδυματολόγοι καὶ Ἀρχαῖο Δράμα, Τμῆμα Θεατρικῶν Σπουδῶν Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀθήνα, Μάρτιος 1999, σσ. 118-119.

54. Ὅρισμένα ἀπὸ τὰ ὀνόματα ποὺ σημειώνει ἡ Ε.Π. δὲν ἀπαντοῦν οὔτε καὶ στὸ Α.Φ. Κανελλοπούλου, Ὀνοματολόγιον Ἴστιοφόρων, 1890 (ἀνατύπωση, χ.χ.) Ἀθήνα, Ναυτικὸ Μουσεῖο Αἰγαίου.

10.2. Σύγχρονη Ελλάδα. Οί άνθρωποι και οί τόποι⁵⁵

Ἀθήνα (φωτ. 1-5). Κούλουμα στοὺς στύλους Ὀλυμπίου Διός. Μικροπωλητῆς κάτω ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα. Ἡ ὁδὸς Πανεπιστημίου σὲ ἡμέρα παρελάσεως. Τὸ Στάδιο σὲ ἑορταστικὴ ἐκδήλωση. Ἔγχρωμο ἐπιστολικὸ δελτάριο. Ἑλληνικοὶ χοροί, ἔθνικες φορεσιές.

Πειραιάς (φωτ. 1-6). Τὸ λιμάνι (στὸ πίσω μέρος, σφραγίδα: Μάρκος Δροσάκης, φωτογράφος, ὁδὸς Βούλγαρη 12, Ἀθῆναι).

Στὸν φάκελο περιλαμβάνεται ἐπίσης:

«Ἐκθεση Διονυσίου Σολωμοῦ». Διαφημιστικὸ ἔντυπο γιὰ τὴν ἐκδήλωση ποὺ ὀργάνωσε –ὕπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ Ὀκτάβιου Μερλιέ– τὸ Γαλλικὸ Ἰνστιτούτο Ἀθηνῶν, στὸ Δημοτικὸ Θέατρο τοῦ Πειραιᾶ, τὸν Μάρτιο τοῦ 1958 (μὲ 14 ἀσπρόμαυρες φωτογραφίες, τρεῖς ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀνήκουν στὸ Ἀρχεῖο).

Κορινθία (1 φωτ.): εἴσοδος Ἀκροκορίνθου.

Ἦδρα (1 φωτ.): τὸ λιμάνι.

Σπέτσες (48 φωτ.): ἄνθρωποι καὶ πλεύμενα. Χειρόγραφες σημειώσεις τῆς ἴδιας: «Καῖκι τοῦ Πάτραλη ἀράζει / σκαριά καὶ ἀρματωσιές, μπουρού, λεπτομέρειες, ὀνομασίες / I. Μονὴ Ἀγίων Πάντων / Καῖκι περίπλους / παλιὸ σκαρὶ-σακολέβα “Ὀμήρου Ἰλιάδα” / σακολέβες-ψαράδικα βγαίνουνε κοντράστο / Ἡ κυρὰ Κατερίνα ἢ ξυλαλογοῦ πάει νὰ πάρει νερὸ ἀπ’ τὴ στέρνα μας... ἄς εἶμαι γρηά, ὅλα τὰ θέλω τὰ ὠμορφα». Τρεῖς φωτογραφίες μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ Μάρκου Δροσάκη.

Μύκονος (28 φωτ.), ὀρισμένες μὲ τὴ σφραγίδα τοῦ Μάρκου Δροσάκη.

Δῆλος (9 φωτ.): ἄνδρες ψαράδες στὸ καῖκι Irapandi, κατὰ τὴν ὥρα τῆς δουλειᾶς. Συνοδευτικὸ σημείωμα τῆς Ἑλλης: «..στὴ Δῆλο συναντήσαμε καὶ τοὺς

55. Μέρος τοῦ ὕλικου ἔχει δημοσιευτεῖ στὸ *Παλιές φωτογραφίες, Ἀθήνα, Πειραιά, Καισαριανή*. Λήψη-σελιδοποίηση: Ἑλλη Παπαδημητρίου, Ἑρμῆς, Ἀθήνα, 1979, καὶ στὸ *Πόλεις καὶ Τοπία τῆς Ἑλλάδος – Σάμος*. Κείμενα: Ν.Μ. Κοντολέων, Φ. Κόντογλου, Ε. Σταματιάδης (μὲ 235 φωτογραφίες ἐκτὸς κειμένου), Ἀθήνα 1959. Ἐπίσης: *Παλιές φωτογραφίες, Νησιά*. Μεγεθύνσεις-ἀντιγραφές: Μάρκος Δροσάκης, λήψη-σελιδοποίηση: Ἑλλη Παπαδημητρίου, λιθογραφία-ἐπιμέλεια: Παῦλος Βακάλης, Κέδρος, Ἀθήνα 1978 (ὅπου δημοσιεύονται φωτογραφίες τῶν νησιῶν: Σπέτσες, Ἦδρα, Πόρος, Αἴγινα, Νάξος, Δῆλος, Κάλυμνος, Ἀμοργός, Ἰκαρία, Χίος, Μυτιλήνη, Τῆνος).

ιδιοκτήτες που όρίζουν τὰ δρομολόγια, γνωριστήκαμε και μᾶς δείξαν διάφορους τρόπους που ψαρεύουνε...»).

Κάλυμνος (7 φωτ.): ἡ ζωὴ τῶν σφουγγαράδων στὸ καΐκι⁵⁶.

Σάμος (1 φωτ.): λιμάνι Καρλοβασίου.

Vins de Samos de reputation mondiale pour leurs constitution subtile, leurs bouquet unique, leurs qualite constante... 1960. Διαφημιστικὸ ἔντυπο τῆς Ἑνωσης Οἰνοποιῶν Σάμου, στὰ γαλλικά, ἀνυπόγραφο, σύνθεση τῆς Ε.Π. (;)

* Σάμος «..Εἰς τὰ νησιά ἀνάμεσα λαμπρὰν καὶ ὑψηλοτάτην...» Α. Κάλβος⁵⁷. Δίγλωσσο, ἑλληνογαλλικὸ διαφημιστικὸ ἔντυπο, τετρασέλιδο. «Λίγα ἱστορικὰ – Quelques notes historiques». Ἐκδότης: Ἀδελφότης Σαμίων, φωτογραφίες: Μάρκος Δροσάκης, σύνθεση: Ἑλλη Παπαδημητρίου, τυπογραφεῖο: Ἀδελφοὶ Γ. Ρόδη. Περιέχει 1 φύλλο μὲ γεωφυσικὸ χάρτη τῆς Σάμου (1/105000) καὶ φωτογραφίες.

Εὐχετήρια κάρτα μὲ σχέδιο Ε.Π. (;), Meilleurs voeux de bonne année, Union des Coopératives Vinicoles. Samos.

Κάρτα μὲ σχέδιο-ψηφιδωτὸ τῆς Ε.Π. (;), τυπωμένη. Ἑνωσις Οἰνοποιητικῶν Συνεταιρισμῶν Σάμου.

Πάτμος (57 φωτ., 38 μαυρόασπρες καὶ 19 ἔγχρωμες): Ἡ ἀγροτικὴ ὄψη τοῦ νησιοῦ, δεκαετία τοῦ 1960-1970. Εἰκονίζονται ἄνθρωποι, χτίσματα καὶ κοπάδια ζώων. Διακόφτι. Παραλία Πέτρας τοῦ Γροίκου. Πρασσόβουνο. Τὸ μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου Θεολόγου, στὸν Σταυρό.

Εἴκοσι φωτογραφίες ἑλληνικῶν τόπων.

Δύο ἀταύτιστα σλάιντς. Γυναῖκες μοιρολογοῦν μπροστὰ στὴ φωτογραφία ἐνὸς ἄντρα / Ὑφαντὸ στὸν τοῖχο μὲ κεντημένη τὴν Ἀκρόπολη.

ΦΑΚΕΛΟΣ 11

Ζωγραφικὰ σχέδια

56. Φωτογραφίες τῆς Ἑλλης Παπαδημητρίου μὲ θέμα τὴ ζωὴ τῶν σφουγγαράδων ἐκτίθενται στὸ Ναυτικὸ Λαογραφικὸ Μουσεῖο Καλύμνου, δίχως μνεῖα τοῦ ὀνόματος τῆς, ὅπως διαπίστωσα (Σεπτέμβριος 1999).

57. Τὸ πρωτότυπο ἀνήκει στὴν κ. Ἀνθὴ Κατσιρίκου.

11.1.

Εύχετήριες κάρτες ζωγραφισμένες στο χέρι, με τή συμμετοχή τῶν ζωγράφων Μανουσάκη, Γιώργου Σικελιώτη, Γιάννη Βαλαβανίδη, Γιάννη Μιγάδη.

Αναλυτικά, 20 εύχετήριες κάρτες χριστουγεννιάτικες, μία εύχετήρια πασχαλινή, μία με ένδειξη «Πάτμος», 8 κάρτες με αθηναϊκά και άλλα τοπία.

Δεκατέσσερις κάρτες με σχέδια τοῦ Γιάννη Μιγάδη και θέμα τῆς ἑλληνικῆς φορεσιῆς. Τόποι: Τρίκερι (4), Γιδάς (3), Κύπρος (1), Ἐλληνας τσολιάς (2), Δελφοί, (3), Θράκη (1).

11.2.

Εἴκοσι δύο σχέδια ζωγραφικά, ἐπιχρωματισμένα, σὲ μορφή κάρτας, ποὺ εἰκονίζουν αθηναϊκά τοπία και παραδοσιακά ἐπαγγέλματα (Ὁ καστανάς, Παντοπωλεῖο «Ἡ Καισαριανή», Ὁ περιπτεράς κ.λπ.), ἀνυπόγραφα ἀλλὰ τῶν ζωγράφων ποὺ ἀναφέρονται στὸ 11.1.

Τριάντα δύο σχέδια ἑλληνικῶν τόπων: Σάμος (4), Μύκονος (1), Κέρκυρα (1), Χίος (2), Νάξος (1), Πειραιάς (1), Δῆλος (4), Πάτμος (5), Καστελόριζο (2), Ὑδρα (2). Καὶ ἀπὸ 1 σχέδιο οἱ Δελφοί, ἡ Ὀλυμπία, οἱ Μυκῆνες και ἡ Ἐπίδαυρος.

Ἐπίσης, 5 σχέδια ἑλληνικῶν τόπων, ἀταύτιστα.

11.3.

Σχέδια τῆς Ε.Π. με πένακι, σινική μελάνη ἢ μολύβι.

Φιγούρες τῆς Αἰγύπτου.

Με τὴν ένδειξη «Μακρόνησος», «Ἀκροναυπλία », «Προσχέδιο γιὰ ποίημα».

Ἑλληνικά θέματα και γιαπωνέζικη τεχνοτροπία, δύο φωτογραφίες ἔργων τῆς Ε.Π.

Θέματα παιδικά και τοπία νησιώτικα.

Καράβια ἰστιοφόρα με τὰ ὀνόματά τους.

Σχέδια ζωγραφικῆς Ἑλλης Παπαδημητρίου: Χλωρίδα και Πανίδα.

Κοχύλια / Φυτά: «ἀρσενική φασκομηλιά, ρεῖκια, μανδραγόρας, ἀμυγδαλιές, πρῶι